

Бірччя нашого педагогічного інституту дає слушну нагоду раз і по-новому глянути на історію. Я схильний вважаю, що ми не зовсім правильно римо нині про трохи більше, піввіковий ювілей. Є всі аби вважати роком заснування нашого навчального закладу — 1940-й, а далекий 1720 викреслюючи зі своєї історії років, ми нехтуємо великою турно-освітньою спадщиною. І зібратися в дійсній історії цього навчального закладу дуже коротке ознайомлення з існом добре всім відомих університетів — Львівського та Кіево-Могилянська академія».

Історія відомо, що Львівський університет створений у 1661 р. та, того року польський король дав грамоту на заснування Львові єзуїтської академії, після відкриття довгий час в ранзі колегії. У 1773 р. єзуїтів було розпущені і була закрита. І лише у 1784 році Львів перебував уже в Габсбурзької монархії, імператором цісаря в місті створився університет. Йому були дані деякі приміщення колишньої академії. Це був типо-

західноєвропейський університет, пройнятий історичним духом, з латинською потім німецькою мовою друкарні.

1805 року

університет закривається. Того ж року діє ліцей. Та через років черговим указом імператора відкривається Львівський університет. Цей навчальний заклад почав з німецькою, а після польською мовою викладання. Продовжується до 1939 року.

Слідуюча сторінка в історії університету розпочинається в 1939 р. Постановою Радянської України у

був організований університет, який ми можемо називати українським за своїм статусом і діяльністю. На основі засадах, закладених Львівським закладом діє факультетом. Зараз, в умовах сучасної України, йому минає роки.

Університет «Кіево-Могилянська академія» відкрито в столиці 10 років тому. Та його фундатори вважали за потрібне наголосити, що відкривається не новий навчальний заклад, а продовжується робота знаменитої історії Кіево-Могилянської

кої академії. Отож, офіційною датою заснування нинішнього університету визнається 1632 рік, коли митрополит П. Могила заснував у Києві колегію. У 1701 р. російський цар Петро I надав їй статус академії. До кінця XVIII ст. вона поступово перетворилася в духовний заклад і в 1817 р. офіційно реорганізована в духовну академію. Київська духовна академія діяла до 1920 р., коли

була своя закономірність в тому, що єзуїти відкрили в 1720 р. в місті колегію. Для навчального закладу були збудовані згодом спеціальні приміщення на території монастиря.

Про роботу колегії ми знаємо мало, бо її ніхто не вивчав. Але те, що вона заклада в Крем'янці традицію розвитку освітньо-навчальної справи на високому рівні, створила підґрунтя для діяльності інших навчальних закладів у майбутньому — це безсумнівно.

З 1783 р. у місті діяла окружна школа, закінчення якої давало право вступу до університету. Вища Волинська гімназія, передманіонана згодом у ліцей, діяла в нових історичних умовах, коли Крем'янець перебував у складі Росії, однак продовжувала попере-редню освітню традицію. Те ж саме можемо говорити про духовну семінарію, яка діяла протягом 1836-1902 рр. у приміщеннях колишнього ліцею. З її стін вийшло багато світської інтелігенції, зокрема вчителів і лікарів. Польський ліцей у Крем'янці 20-30 рр. нинішнього століття цілком офіційно вважався наступником Крем'янецького ліцею початку XIX ст.

15 квітня 1940 р. уряд радянської України створює в Крем'янці учительський інститут. Всі ми чудово розуміємо, що новий навчальний заклад створювався не на пустому місці. Зрозуміло також і те, що його відкриття не знаменувало початку вищої школи на Тернопільщині. В дійсності з того часу продовжив свою діяльність в нових історичних умовах навчальний заклад, який має давню історію. І його новий статус інституту аж ніяк не перекреслює цієї історії. А починається вона в 1720 р., коли в Крем'янці була єзуїтська колегія.

Образно кажучи, колегія, окружна школа, вища гімназія, ліцей, духовна семінарія, знову ліцей, учительський інститут, педагогічний інститут — це сторінки великої і цікавої, але ще не написаної книги під назвою «Тернопільський педагогічний інститут». Наш вуз, безперечно, повинен бути славний своїми нинішніми ділами. Та велике його багатство і в історії, від якої не варто відмовлятися.

П. З. ГУЦАЛ,
старший викладач
кафедри культурології.

Точка зору

ТАК СКІЛЬКИ РОКІВ НАШОМУ ВУЗУ?

була закрита більшовицькою владою. Зовсім недавно Кіево-Могилянська академія відновила свою діяльність в ранзі університету. Офіційно йому вже 263 роки.

Ті історичні обставини, які впливали на діяльність названих навчальних закладів, критерії, які беруться до уваги при встановленні їхньої історії, думається, повинні бути враховані і при з'ясуванні історії нашого інституту, передусім при визначені дати його заснування.

Як бачимо, протягом століть минались держави і правителі, з дозволу яких створювалися навчальні заклади. Змінювалися назви цих закладів і їхній статус, система навчання та освітні функції, національно-державний характер і мова навчання, частими були перерви в роботі, але завжди зберігалося те спільне, що дозволяє говорити про щільну історію навчального закладу, який діє до сьогодні. А спільним є навчально-освітня діяльність, яка, будучи започаткована в певний період, надалі розвивалася і, не зважаючи на історичні перипетії, ставала традиційною.

Повернемося тепер до нашого інституту, який, як відомо, свою історію розпочав у Крем'янці. Думаю, нам слід мати на увазі, що Крем'янець протягом XVII-XIX ст. — був одним з найбільших економічних і культурних центрів Волині. І мабуть